

Referat fra Tippen borgermøde d. 24. september 2024 kl. 19-21

Deltagere fra Partnerskabet Tippen Syder: Erik Schjoenning (Sydhavnstippen Naturpleje), Lone Ørskov (Sydhavnstippen Naturpleje), Jan Fønss (Sydhavns Compagniet), Jaris Bigler (Københavns Naturskole), Ann Vikkelsø (Kgs Enghave Lokaludvalg), Torben Chrissler Rasmussen (Børnernes Dyremark)

Deltagere fra sekretariatet for Kgs Enghave Lokaludvalg (referenter): Anja Agnethe Kure og Eibhlin Caimbeul

Oplægsholdere: Rikke Milbak (Natur360), Anders Adams (Gladsaxe kommune)

Derudover: 54 borgere

Velkomst v. Kgs Enghave Lokaludvalg

Det er ikke noget nyt, at der laves naturpleje på Tippen. Det her skal ses som et næste skridt. Det havde ikke været så varieret område, hvis man ikke havde gjort en indsats. Herunder haft dyrene som en del af naturplejen. Det blev sat i system for mere end 10 år siden, da Partnerskabet Tippen Syder blev oprettet.

Vi har fået nogle udefrakommende til at komme med anbefalinger til næste skridt.

Vi har forsøgt os med nogle af tiltagene, herunder geder på Tippen. Det har været en forsøgsordning de sidste fire måneder.

Der bliver ikke taget beslutninger i aften. Det er Partnerskabet Tippen Syder, der skal tage beslutninger om Tippetens fremtid.

Al input vil blive præsenteret for Partnerskabet Tippen Syder.

Oplæg fra Natur360 inkl. spørgsmål v. Rikke Milbak (Natur360)

Sidste efterår blev resultaterne fremlagt for Partnerskabet Tippen Syder. Undersøgelserne blev foretaget i 2023.

Det naturmæssige er det bærende, men de kiggede også på, hvad der gøres andre steder, hvor der også er rekreative hensyn.

Overrasket over:

- Særligt rigt fugleliv (særligt yngfugle). Sandsynligvis grundet hjemmehørende vedplanter (krat) og strukturer. Rig variation af hjemmehørende vedplanter = rigt insektliv = rigt fugleliv.

Udfordringer:

- Manuelle kræfter kan ikke løfte biodiversiteten alene.
- Groft græs (Bjergørhvene) er dominerende og som ikke tillader, at andet vokser ved siden af (ikke tilstrækkelig græsning). For få græssende dyr. Der skal browses (spises af blade og grene), hvilket kvæg og heste gør, men ikke får.
- Geder træder let. Tungere dyr skraber og påvirker vegetationen. Græstæppet af bjergørhvene er tæt. Store dyr laver stier og spor, hvorfra der kan komme spiring.
- Mange nuværende positive tiltag, men det er ikke tilstrækkeligt med manuelle kræfter.

Tiltag:

- Understøttende forvaltning: Dyr skal kunne flytte sig frit rundt. Sammenlægning af folde.
- Ingen tilskudsfoeding.
- Samgræssende dyr. Dyrets vægt og græsningstryk betyder en del for vegetationen og mulighed for spiring. Derfor anbefales kvæg/vilde heste
- Frivillig naturpleje: kontrolleret afbrænding, assisteret udsåning, proaktiv formidling om fordele ved helårsgræsning med geder, heste og kvæg frem for får, skiltning

Opfordring til alle:

- Registrér arter i arter.dk!

Publikum gjorde opmærksom på:

- Isfuglen (strejfer)
- Grøn mosaiksommerfugl. Yngler i søer med vandplanten krebseklo. Fotograferet for 14 dage siden på Tippen. Det er en bilag 4-art. Rikke Milbak (Natur360) svarede, at de ikke har udtømmende lister med i rapport, men godt at registrere arter i arter.dk.
- Orkidé på Bådehavngade området. Rikke Milbak (Natur360) svarede, at det ikke var en del af projektområdet.

Spørgsmål fra publikum:

- Alpakaer spiser vel også ved? Rikke Milbak (Natur360): De spiser også ved, men det er ikke deres primære kost.
- Hvad er skyld i, at hyldebærtræerne er døde? Rikke Milbak (Natur360): Det kan evt. skyldes aldrig.
- Er det ikke selvmodsige at man gerne vil have dyr på hele området hele året, når det betyder, at blomsterne bliver spist. Rikke Milbak (Natur360): Får går specifikt efter blomster. Det gør heste og kvæg ikke på samme måde.
- Men det er jo modsat hvad landmændene gør. Rikke Milbak (Natur360): Det er ikke et landbrugsareal, og man vil netop gerne gøre det modsatte end landmændene, da de prøver at fremme græs.

Erfaringer fra Gladsaxe inkl. spørgsmål v. Anders Adams

Se vedhæftede Powerpoint-præsentation.

Erfaring med store græssende dyr gennem fire år i bynære kontekster.

Gladsaxe kommune er en fuldt udbygget forstadskommune, som er tæt bebygget.

Naturområderne minder om naturområderne på Tippen. Der er rigtig mange besøgende.

Naturområderne i Gladsaxe er dog mindre. Gladsaxes arealer er noget af det mindste, man kan arbejde med ved helårsgræsning. Høje Gladsaxe park er den største og er ca. 20 hektar (halvdelen af Tippens størrelse). Tippens størrelse er mere velegnet til helårsgræsning.

Gladsaxes arealer er der også dominerende græsser (draphavre), der fylder det hele.

Gang i tre projekter med naturlig helårsgræsning. Dyrene tilskudsfoedres ikke, så de spiser i bund om vinteren. Der er tale om få dyr, så de kan ikke følge med om sommeren. Projekterne har rigtig stor opbakning generelt i lokalbefolkningen.

Erfaringer med tre temaer:

1. Minimal tilskudsfoeding: bid og slid, stresser naturen -> fremmer biodiversiteten. Tilpasning af dyr kontra områdets størrelse. Hvis dyr tynde revurdere om dyr skal flyttes

eller fodres. Dyr der ikke fodres er heller ikke opsøgende. Man skal gøre det modsatte af landmanden. Vi kan godt lide at græsset bliver smadret og dødbidt.

2. Sammenlægning af folde: dyrene får frihed og kan selv vælge - føde, hvile insekter m.m. = dyrene påvirker hele arealet.
3. Dyrebesætning: Heste er geniale. Æder på grove græsser og vedplanter. Gør dem endnu mere gavmilde for insekter, svampe osv. Hvis man ikke fodre dem, så er de ikke opsøgende. Der er dog en fjollet lovgivning om at tilse heste hver dag. Det er der ikke andre dyr, der skal. Skal bruge mere krudt på at holde øje med dem. Vilde heste og rytterheste kombinationen skal undersøges. Får kan ikke anbefales overhovedet. De spiser alle blomsterne og er sårbare overfor hunde. Større dyr giver mere respekt.

Spørgsmål fra publikum:

- Har I problemer med, at publikum fodre dyrene? Anders Adams (Gladsaxe kommune): Jo, det har vi. Det er en løbende formidlingsopgave. Det er faktisk for andre publikums skyld. Dyrene skal passe til projektet, ellers flyttes de.
- Hvad med ryttere, der også bruger Tippen? Anders Adams (Gladsaxe kommune): Der er erfaringer fra udlandet, hvor det fungerer godt. Skal undersøges.
- Har I haft problemer med hunde? Anders Adams (Gladsaxe kommune): Dyrene trækker det korteste strå. Hvis de har en uhensigtsmæssig adfærd (for eksempel pga. dårlig oplevelse med hunde), så må de flyttes fra projektet
- Dyrers påvirkning af støj? Herunder særligt kvæg. Anders Adams (Gladsaxe kommune): Har ikke set undersøgelser på det, men nogle af dyrene i Gladsaxe går op af motorvejen. Første nytårsaften var de stressede, anden nytårsaften var det bedre, og tredje nytårsaften reagerede de slet ikke.
- Hvad med alpakaerne? Kan de indgå i naturplejen? Anders Adams (Gladsaxe kommune): Man kan se dem som en slags substitut for hjorte.
- Nu bliver der lavet stort boligområde lige op ad Tippen. Kan man beplante det med bestemte arter, så der kan trækkes fugle osv ind over. Anders Adams (Gladsaxe kommune): Det korte svar er ja.
- Har I oplevelser med, at geder går over færiste? Anders Adams (Gladsaxe kommune): De er kendt for at være houdinier. Der er ikke geder i Gladsaxe, og det kan også være, vi aldrig får det, for nogle af dem er udbryderkonger.
- Erfaringer med hundeløbegårde? Anders Adams (Gladsaxe kommune): Gode erfaringer.
- Kender I til noget, der kan bruges til at rejse ny fredningssag? Rikke Milbak (Natur360): Det var ikke i opdraget at lede efter noget, der kan bruges til at rejse ny fredningssag. Man kan rejse fredninger på mange årsager. Kan ikke umiddelbart sige noget om det.
- Hvad med flagermuse? Rikke Milbak (Natur360): Ja, der er også flere arter flagermuse på Tippen.

Workshop v. Jaris Bigler

Tre temaer:

#1 Tilskuds fodring af dyrene

Nuværende praksis: Dyrene fodres om vinteren ved snedække og frost. Dyrlæge tilser dyrene. I februar var dyrlægens vurdering, at der var enkelte får og alpakaer, der var lidt for magre.

Input fra publikum:

- Det er ikke kun ved frostvejr og sne. Der har været så meget regnvejr, at halvdelen af Tippen har været svømmepøl. Der bør de også tilskuds fodres. Svar: Ved særlige tilfælde kan der tilskuds fodres eller bestandstørrelsen kan reguleres.
- Spørgsmål: Alpakaernes afbarkning af træer. Er det tilsigtet? Er der en bevidst holdning til det? Er det fordi de får for lidt at spise? Anders Adams (Gladsaxe kommune): Det er misforstået, at heste/grise/geder lever på græsmarker. Stalde er en ny opfindelse. Det er tilskudsfordring også. Det er meget normalt, at de æder vedplanter og bark. Der er mange sundhedsmæssige aspekter i en varieret kost frem for kunstigt meget sukkerholdig mad (grønt græs). Ja, vi vil gerne se de effekter på træerne. Det skaber en dynamik. Ellers bliver det lukket skov. Barkskader er en god ting for insekter og svampeliv. Dynamikken er positiv for alle. Tilskudsfordring er problematisk, fordi de vænner sig til at stå der, hvilket kan betyde, de kan blive mere sultne. I Gladsaxe tilskuds fodres der ikke bare fordi, der kommer sne. Kun hvis det fortsætter i mange måneder (4-5 måneder). Dyrene skal have erfaring med at finde føde selv.
- Der er stor forskel på de lamaer og alpakaer, vi har gående på Tippen. Dejligt at opleve, at de går på vedplanter og laver barkbid. Det er også en form for tandpleje. Der er forskel på dem. De to lyse er kommet sidst, og de er klassiske alpaka. Diskussion om de er græssere eller browsere. De to lyse er udpræget græssere.
- Dyrene har overlevet uden tilskudsfordring alle andre år end sidste år.
- Vi bør definere, hvad tilskudsfordring er.

#2 Sammenlægning af folde

Partnerskabet Tippen Syder undersøger om det er muligt at lægge nord- og sydfolden sammen. Udgangspunktet er at både mennesker og dyr kan gå samme steder. Der er dog også den mulighed, at man sætter hegn op, så man kan gå en runde ude langs kanten af Tippen. Se forslag fra Anders Adams i Powerpoint-præsentation.

Input fra publikum:

- Tippen er et rekreativt, bynært område. Det er en integreret del af Sydhavnen. Der skal være plads til mennesker. Ved første hegn begyndte det at ligne landbrug. Det ville også være spændende ud fra et biologisk synspunkt, hvordan naturen får lov til at udvikle sig selv. Mht hegn: Mange mennesker i byen har hund. Det hører til i bynært område. Dyreholdet har gjort, at der er kommet kamp mellem fåreholdere og hundejere. Fårelaug og Hundelaug. Løsningen med, at der om vinteren kunne gå med hunden i ikke så stram snor på den del af Tippen, hvor dyrene ikke går. Det skal ikke blive et stort vi-hader-hunde område. Svar fra Jaris: Det er bestemt ikke et landbrug. Det skal ikke være tæt skov heller ej. Det er for at beholde, det vi har. Formålet er ikke at disciplinere jorden, men derimod skal være mere vildt.
- Kan hund i snor kombineres med dyrehold? Anders Adams (Gladsaxe): Som udgangspunkt problemfrit. Dyrene bliver skiftet ud efter dårlige oplevelser.
- En af diskussionerne der er i Tippen Syder, det er trafikken på tværstien. I to år kommer det til at være hovedsti i forbindelse med sporbaneudvidelsen. Synes ikke umiddelbart man kan gøre det jf. Anders' forslag. Jaris: Halvdelen af Amager Fælled skal laves til græsningsområder, hvor der er tale om meget mere trafikerede stier.
- Der er regelsæt ift. hvad vi kan foretage os på stien. KK har en restriktiv politik med færreste på cykelstier.
- Jeg er modstander af flere hegn. Der skal absolut ikke mere hegn ind på området. Mht. fritløbsområdet, så er der et stykke skov, hvor hunde må løbe frit. Det er ikke en park. Svar: Der er ikke noget sted på Tippen, hvor hunde må løbe frit.

- Dyrene flytter sig, når der kommer mennesker. Risiko er større for sammenstød, hvis området er småt. Området skal holdes åbent. Der skal være åbent ned til kanalen. Dyrene bruger det. De boltrer sig ved vandet.
- Hvad med at få etableret vandhuller? Til padder og kvæg. Ville gøre meget for biodiversitet. Svar: Der er noget med jordbundsforholdene, da det er et tidligere opfyldsområde.
- Bekymret for kvægriste. Der er flere brugere, der er faldet i dem. Geder er gået over. I Dyrehaven er der porte med automatiske porte.

#3 Ændring af dyresammensætning

- Kan de tamme heste fra Børnenes Dyremark indgå i naturplejen? Svar: Nej, det skal være ikke-opsøgende dyr af hensyn til sikkerhed.
- Hvorfor ikke løbeænder, rådyr/dådyr, kalkuner? Hvorfor lige de her dyr? Hvad med alle de mink og skarv, der tager fugleliv? Anders Adams (Gladsaxe kommune): De store dyr har så meget større indvirkning. De vejer flere kilo (kan træde græslandet ned) og kan nå højere op (kan spise af grene og krat). Groft sat op: Stort dyr = stor betydning. Svar fra Rikke Milbak (Natur360): Mink udgør ikke problematik for dyrelivet derude. By & Havn arbejder desuden på sagen.
- Jeg er sindssygt positivt opstemt omkring den her græsningsform/dyresammensætning. Vil det øge biodiversitet for insektliv? Jaris: Ja, det vil presse græsserne, gøre skade på vedplanter og dermed skabe flere lysåbne områder. Både godt for insekt og fugleliv.
- Der er et indre by agtigt publikum på Tippen. Min erfaring med publikum er, at det ikke er folk der går tur, hvor der er dyr. Folk tager metroen fra indre by for at se dyrene. De går tæt på. Det er en anden form for brug af området end andre steder i DK. Svar fra Jaris (facilitator): Hvordan oplyser man sig ud af det her? Det er en proces. Det er vigtigt at børn kan agere med store græssere helt fra barns ben.
- Børn og oplevelser med natur. 50/60 børn i Sydhavnen har ikke råd til at gå til ridning, men som kan få oplevelse på Tippen fra hesteryg. Tiltag skal ikke være i konflikt med ryttere.
- Hvad er worst case scenario? Hvis det ikke fungerer, så sælger man vel bare hesten videre. Svar: Ja. Man kan altid lave om på beslutninger igen.
- Lamaerne hører ikke hjemme i den her sammenhæng.
- Savner en bevidsthed om hvad naturen er og det rekreative gør. Vi har som byboere brug for at komme et sted hen, hvor der er fred.
- Hvad sker der, hvis vi bevarer status quo? Vil biodiversiteten falde? Svar fra Rikke Milbak (Natur360): Stagnering. Krattet vil fylde på fladerne, og det vil blive mere homogent landskab. Man kan ikke konkludere endegyldigt på det. Man høster i hvert fald ikke gevinster.
- Fårehold har en uddannende effekt. Lam hvert år. Der er noget ved det for lokalbefolkningen. Stor værdi for mange.
- Tippen tager skade af al det byggeri. Vegetation, fugle. Det skal reetableres. Er der en plan for det? Svar fra Ann Vikkelsø (Kgs Enghave Lokaludvalg): Der er en eksisterende plejeplan. Det er dog By & Havn, der er grundejer. Vi kan ikke gøre noget, uden By & Havn er med (de har veto-ret). Vi har et godt samarbejde med By & Havn. De har folk ansat med stor viden om naturpleje. Princippet i den nuværende plejeplan er, at der ikke skal være byggeri, støjende aktiviteter på Tippen generelt. Svært at gøre så meget ved anlægsarbejde. Pga. disse principper, holdes der fast i Partnerskabet Tippen Syder om, at bygninger såsom bigård og Naturskolen er nede ved vejen. Disse principper forventes at blive ført videre i den nye plejeplan.